

Det talte ord gælder

Talenote

Indledning

Tak for invitationen til at tale om landdistriktsudvikling og regeringens målsætninger og visioner. Landdistrikternes dag er en markering af, at vi vil noget med landdistrikterne.

Det er vi heldigvis mange, der gerne vil. Det, at vi i fællesskab arbejder i samme retning og mod samme overordnede mål, vil være helt centralt for min tale til jer i dag.

For regeringen handler visionen om det gode liv på landet.

Det kommer ikke af sig selv, men skal skabes.

Jeg vil komme nærmere ind på, hvordan vi kan skabe de rette rammebetingelser, som bringer mig rundt om en række forskellige emner:

- Hvad skal vi med det kommende Landdistriktsprogram fra 2014-2020

- Jobskabelse og erhvervsudvikling
- Turisme
- Adgang til offentlig service
- Bredbånd
- Viden og uddannelse, og til slut
- Bosætning

Forskel på landdistrikter

Hvad er et landdistrikt egentligt for en størrelse?

Skal man svare klart på det, er der brug for en teknisk definition. For eksempel kan landdistrikter afgrænses til det, som ligger uden for samlet bebyggelse med under 200 indbyggere. Man kan således være enig eller uenig i forudsætningerne, men resultatet ens for alle.

Men det at bo i et landdistrikt er også forbundet med følelser. Hvordan vi selv betragter livet og vores omgivelser. Det er ikke sådan at sætte i bås.

Er du ung og afhængig af offentlig transport og ønsker hurtig adgang til sport, fest og underholdning kalder det at bo på landet på andre følelser end for dem, der søger roen og naturen.

Det vil være afhængigt af øjnene, der ser - af følelser, som er betinget af livssituationen for den enkelte.

Hvis man skuer ud over de danske landdistrikter, er det let at få øje på forskellene.

Nogle steder er landdistrikterne præget af naturen, roen og det idylliske. Lokalbefolkningen værdsætter landskabet og tilpasser de idylliske rammer.

Det idylliske landdistrikt ligger i passende afstand til byer med jobmuligheder og er for mange danskere drømmen om det gode liv på landet.

Andre steder fylder landbruget størstedelen af landskabet, hvor bygninger og naturen er tilpasset produktionsbehovet. Her er effektiviteten vigtigere end idyllen.

Andre steder ses en større variation. Her afbrydes landbruget af landsbyer og andre former for erhverv, der har overtaget udtjente eller forladte landbrugsbygninger til andre formål som håndværk og småindustri eller turisme.

Her er multi-funktionaliteten blevet til en strategi.

Endelig er der landdistrikter, der nærmer sig en mere bymæssig karakter med industribygninger,

velanlagte parker til fritidsaktiviteter eller varehuse, der har overtaget de dårligste landbrugsjorde. Her er der lige dele by og land.

Indimellem finder vi også landdistrikter eller landsbyer, hvor tomheden råder. Hvor udviklingen står stille eller består af fraflytning og en stadig ældre befolkning. De unge flytter fra byen, og mange vender sandsynligvis ikke tilbage.

Det er et billede, der ligger langt fra vores forestilling om det gode liv på landet. Det tegner heldigvis heller ikke det store billede.

Man kan ikke lægge en simpel skabelon ned over landdistrikterne i den tro, at hvad der er godt for udviklingen ét sted, også er det rigtige alle andre steder.

Vi må se differentieret på landdistrikterne og holde os for øje, at der derfor er behov for forskellige indsatser.

Gode rammebetingelser

Det er derfor ikke regeringens mål, at alle områder skal være ens og dermed udligne forskellene. Mangfoldigheden er en kvalitet i sig selv.

Det er derimod regeringens mål at skabe gode rammebetingelser for udvikling i hele landet.

Hvad der er den rigtige udvikling lokalt, er ikke regeringens beslutning, men befolkningen i landdistrikterne.

Udviklingen af landdistrikterne er en opgave, der skal løftes i fællesskab. Det kræver en målrettet indsats på alle niveauer. Fra regering, regioner, kommuner, de frivillige og erhvervslivet, og vi skal blive bedre til at tænke strategisk sammen. Når vi taler strategi, tænker vi oftest på vores egen strategi og ikke på en fælles strategi.

Nytænkning af landdistriktsindsatsen

Jeg er derfor en stærk fortaler for en nytænkning af landdistriktsindsatsen på LAG-området - det vil sige de lokale aktionsgrupper under landdistriktsprogrammet.

Her er det vigtigt, vi får skabt en bedre sammenhæng mellem de lokale aktionsgruppers udvik-

lingsstrategier, kommuneplanerne og de regionale planer og vores nationale programmer på tværs af EU fonde.

Det krævet et godt forarbejde i tilrettelæggelsen af de kommende tilskudsordninger til landdistrikterne.

Målet er, at landdistrikterne i sidste ende får bedre betingelser for at mobilisere og udnytte de lokale ressourcer.

Fra at fokusere på hvilke indsatsområder, der skal prioriteres, og hvad der skal støttes, skal det fremover i højere grad være et spørgsmål om, hvordan vi understøtter landdistriktsudvikling.

Hermed bliver mobilisering af lokale ressourcer og opbygning af netværk og kompetencer vigtigere - og det er ministeriets opgave at sætte rammerne og de overordnede mål.

Men vi vil ikke blande os i, hvilke konkrete LAG-projekter, der skal føre det ud i livet. Det vil jeg overlade til dem, der bor og arbejder i landdistrikterne.

Det kræver en professionel indsats, hvis den gode ildsjæl skal ud af garagen med sin idé og ud på markedet, hvor der skabes økonomisk værdi og

nye job i lokalsamfundet. Det kræver en professionel indsats, hvis den lille virksomhed skal kunne udvikle nye produkter og få et nyt og større marked.

Det vil ofte være nødvendigt at inddrage andre og udefrakommende ressourcer, for eksempel når det handler om økonomi, logistik, markedsføring, forskning og udvikling.

Det forudsætter med andre ord, at der er en sammenhængskraft mellem land og by. Mellem lokale netværk og viden-og ressourcepersoner, de kommunale og regionale planer for udvikling og de nationale programmer, som skal understøtte landdistrikternes udvikling.

En sådan nytænkning af landdistriktsindsatsen vil jeg gerne stå i spidsen for.

Det kræver imidlertid, at vi har mod til at tænke nyt og er villige til at tænke i større sammenhænge og dokumentere effekten af vores indsats. Hvordan vurderer vi, om det fører til nye jobs? Hvad er betydningen af vores netværk og samarbejde?

Det bliver en opgave, vi vil fokusere meget på i det kommende landdistriktsprogram fra 2014 til 2020.

Forslaget til EU's landdistriktsforordning giver heldigvis stor frihed til at finde de rette værktøjer, blot de relaterer sig til de overordnede mål for landdistriktsudvikling og EU's 2020 mål. Forslagets mål er meget brede og handler både om at bidrage til en bæredygtig vækst og arbejdspladser og til den sociale udvikling.

Jeg ser derfor gode muligheder for at forme vores nationale program i den retning, vi ønsker.

Job og erhvervsudvikling generelt

Danmark har som mange andre steder mistet arbejdspladser de seneste år, og det er gået hårdest ud over yderkommunerne.

Der er derfor brug for at sikre, at der er gode rammebetingelser, der kan sikre job i landdistrikterne.

Jeg vil derfor fokusere landdistriktsindsatsen i det kommende landdistriktsprogram og fiskeriudviklingsprogram, så vi får en mere sammenhængende indsats, hvor målet om job og udvikling står højt på listen.

Hertil kommer, at nationale satsninger, som for eksempel omfatter offentlige investeringer, kan være med til at skabe udvikling i et område.

Et eksempel herpå er Femern forbindelsen. Beslutningen om at etablere en sådan forbindelse har national betydning, men skaber samtidigt et nyt potentiale for lokalområdet.

Det er en kæmpe anlægsbyggeri, som allerede i byggefasen kan få stor betydning for lokalområdet, men som også på længere sigt forventes at få en positiv effekt på udviklingen i lokalsamfundet.

For at få størst mulig effekt, skal vi have identificeret hvilke barrierer, der kan være for, at Femern forbindelsen bliver en katalysator for varig vækst i hele regionen.

Det kan være barrierer på grund af forskellige regler i Danmark og Tyskland. Det kan være tekniske forhold som produktstandarder eller regler på arbejdsmarkedsområdet eller skatteregler.

Det kan for eksempel være, at danske kompetencer ikke anerkendes på det tyske arbejdsmarked. Eller omvendt.

Vi skal også sikre, at mangel på viden og information om disse forhold ikke bliver en barriere.

Kan vi få opbygget nye kompetencer i området, giver det også nogle muligheder, det kan betyde flere beskæftigelsesmuligheder ikke blot i forbindelse med byggeriet, men også i andre sammenhænge og på længere sigt. Det er et potentiale som vi skal forsøge at udnytte.

For at sikre, at regionen får så meget ud af anlægsprojektet som muligt, har jeg nedsat et tværministerielt udvalg, som skal koordinere henvendelser af fælles interesse.

Når vi taler om job, må vi ikke glemme den indirekte jobskabelse.

Et projekt kan have jobmæssig betydning uden selv at skabe job. Der kan være positive indirekte effekter fx gennem bosætning, som jeg vil komme ind på senere. Turismen er også vigtig i den sammenhæng.

Turisme

Men turisme skaber også direkte arbejdspladser, og bliver ofte fremhævet som et vigtigt tema for landdistrikternes udvikling. Her kan man udfolde sine lokale styrker, men det er samtidig et område, der også kræver en større overordnet indsats.

Det arbejder regeringen på - på tværs af ministerierne og i samarbejde med visit Denmark og andre vigtige aktører inden for turisme. En betydelig del af turismen i Danmark forgår jo ved de danske kyster og dermed også i de danske landdistrikter og yderområder.

Så det anser jeg som et meget vigtigt arbejde og vigtigt for udvikling af den lokale økonomi i landdistrikterne. Tænk på at de tyske turister i Danmark lagde 8,8 mia. kr. alene i 2010. Det er altså store tal, der er til at tage og føle på.

Min vision er ikke, at Danmark skal være det rene frilandsmuseum. Turismen skal være en aktiv del i erhvervsudviklingen. Det skal være aktive arbejdspladser, der skaber nye job og oplevelser for turisterne.

Adgang til offentlige tilbud

Når du vælger at bo på landet, vælger du noget til, og du vælger noget fra. De gælder i og for sig også for byboerne. Det afgørende er ikke, at alle har samme adgang til den samme service eller de samme herligheder. Det afgørende er at sikre, at den basale service er af god kvalitet.

Bredbånd

I den forbindelse vil jeg nævne noget, som optager mange i landdistrikterne, nemlig adgangen til lynhurtige bredbåndsforbindelser. Hurtigere forbindelser er en vigtig rammebetingelse for en positiv udvikling i landdistrikterne.

Bedre bredbåndsforbindelser er også nødvendige for at understøtte et stadigt mere digitalt samfund. Vi bliver alle sammen påvirket af den digitale verden. Både som borger og turist og i erhvervslivet. Flere servicefunktion bliver digitaliseret som for eksempel telemedicin og uddannelsesmulighederne på nettet.

Derfor glæder det mig, at regeringen har indgået en aftale mellem partierne i teleforligskredsen om mindst 10 Mbit/s til 99,8 pct. af alle husstande,

virksomheder og sommerhuse i 207 postnumre, som hidtil har haft dårlig internetforbindelse.

Aftalen understøttes af en auktion, som blev afholdt i sommer. Ved auktionen forpligter teleselskaberne sig til at sikre mobilt bredbånd til de 207 postnumre inden 2015.

Samtidig har jeg et tæt samarbejde med erhvervs- og vækstministeren, hvor vi afdækker udfordringerne med bredbånd i landdistrikterne. Det sker gennem en række besøg i kommunerne rundt i den ganske land.

Uddannelse og viden

Uddannelse og viden er også vigtig for landdistrikternes udvikling. Er der ikke de nødvendige kvalifikationer til stede, vil virksomhederne ikke etablere sig i landdistrikterne.

Uddannelse kan betyde, at de unge må flytte fra landdistrikterne. Det er ikke nødvendigvis et problem - vi har brug for kvalificerede unge.

Udfordringen kommer, hvis de ikke ønsker at flytte tilbage, eller der ikke kommer andre tilflyttere, som kan bidrage til at opretholde et rimeligt befolkningsgrundlag.

Bosætning

Jeg er derfor meget optaget af, at landdistrikterne skal være attraktive for bosætning. Det er en væsentlig rammebetingelse for at kunne tiltrække nye beboere, turister, ressourcer og erhverv.

En undersøgelse fra Realdania viser, at næsten en fjerdedel af danskerne drømmer om livet på landet og i Danmarks yderområder. Enten fordi de har overvejet at bo der eller købe en feriebolig.

Drømmen lever, og det skal også være attraktivt at bo i landdistrikterne.

Undersøgelsen viser også, at naturen i ydeområderne er et af landdistrikternes stærkeste kvaliteter. Hele 87 % af danskerne finder, at naturskønne kyster er en kvalitet ved yderområderne. Det er derfor noget, der er værd at værne om.

Omvendt kan der også være noget, der ikke skal værnes om. Ubrugelige, tomme bygninger i landdistrikterne er ikke noget, der appellerer til hverken bosætning eller turisme.

Udviklingen i de landsbyer, som ikke formår at tiltrække tilflyttere, følger ofte en selvforstærkende spiral med færre indbyggere, tomme boliger, tab af offentlige service, butiksdød, stagnerende eller faldende huspriser.

I dag er der for mange faldefærdige huse, som skæmmer vores landskab, og som udlejes af kyniske boligspekulanter til familier med sociale problemer. Det vil jeg gerne sætte en stoppe for.

Byfornyelsesmidler til istandsættelse og nedrivning

Regeringen vil styrke by- og områdefornyelsen i de små byer og forbedre mulighederne for at nedrive de dårligste boliger.

Af de 100 mio. kr. der årligt afsættes til område- og bygningsfornyelse bliver godt en tredjedel nu afsat til de små byer på forhånd.

Der sker også en forhøjelse af refusionen fra staten til blandt andet nedrivning og istandsættelse,

som finder sted i det åbne land eller i småbyer med under 3.000 indbyggere.

Derudover vil vi se på, om vi kan ændre reglerne, så kommunerne kan føre sager mod boligspekulanter, der udnytter svage borgere.

Forslag om ændring af planloven

Regeringen vil fremsætte forslag om en modernisering af planloven.

Blandt andet vil vi - i vanskeligt stillede landdistrikter - give kommunerne bedre muligheder for at give landzonetilladelse til:

- en ændret anvendelse af tiloversblevne bygninger,
- til udvidelse af mindre erhvervsvirksomheder, der er etableret i bygninger af denne type, samt
- til opførelse af nye helårsboliger i tilknytning til eksisterende landsbyer.

Det bliver for eksempel muligt at indrette boliger i en gammel skole eller produktionsvirksomhed i et nedlagt mejeri.

Jeg er overbevidst om, at det giver et bedre værktøj til at tage hånd om udfordringerne i landdistrikterne.

Afslutning

Lad mig til slut sammenfatte min og regeringens vision og mål for landdistrikternes udvikling.

Det gode liv på landet skal leves.

Hvad dét er, vil der være forskellige ønsker til, og landdistrikterne skal tjene mange formål.

Der skal være plads til forskellighed, og vi vil for regeringens side være parat til at understøtte de forskellige behov.

Rammebetingelserne skal være gode.

Jeg vil derfor se nøje på behovet og mulighederne i det kommende landdistriktsprogram og har som mål at relancere LAG-indsatsen, så vi får større lokal effekt af vores udviklingsmidler.

Der bliver mere fokus på processer og samarbejde og det strategiske samarbejde mellem de lokale aktionsgrupper, kommuner, regioner og vores programmer skal styrkes.

En fælles indsats mod fælles mål.

Den kommende landdistriktspolitik skal først og fremmest have som mål at skabe nye job - direkte eller indirekte.

Et vigtigt element i den forbindelse er, at effekten kan dokumenteres. Det kan vi drage nytte af både lokalt og nationalt, men samtidig må det ikke blive for administrativt tungt. Det er en udfordring – en balancegang -vi skal arbejde med.

Udover de gode rammebetingelser hører også, at der skal prioriteres og fokusere på nogle centrale temaer og initiativer.

Jeg har nævnt nogle af vore vigtigste nationale temaer og indsatser i dag; infrastrukturprojekter som Femern-projektet, bredbånd og turisme samt initiativer, der vedrører erhvervsudvikling og bosætning. Alt sammen initiativer, der er med til at sikre gode rammebetingelser og bidrager til vækst og job.

Jeg ser mange udfordringer, men ser også mange muligheder og troen på det gode liv på landet.

Tak for ordet.